

ДИТИНА? КАР'ЄРА?

Чи можна поєднати роботу і виховання дитини? Напевно, таке запитання неминуче постає перед усіма батьками

Вирішується воно по-різному. Але категоричні думки на кшталт «або кар'єра, або дитина — чимось обов'язково доведеться поступитися» є досить популярними. Тому часто мами, бажаючи комфорту і щастя своїм дітям, відмовляються від кар'єри. Однак чути і голоси старшого покоління — бабусь і дідусів, які пригадують, що за їх молодості і працювали, і дітей виховували. І няньок не було, і бабусі теж не завжди мали час замінити батьків. Дитсадок і школа — ось і виховання. І нічого, діти вирости нормальними і вихованими людьми.

За радянських часів, напевно, чи не найважливішою звичкою було життя у колективі. Багато людей пліч-о-пліч мешкали в гуртожитках, працювали на заводах і фабриках, обробляли землю. Все — разом. Не варто забувати і про єдину партію, яка теж об'єднувала громадян. Тому так важливо було рано віддавати дитину до дитсадка, вчасно — до школи. Саме там прищеплювали вміння жити і розвиватися у радянському колективі.

своєму чаду, вони побоюються, що у вихованні дитини станеться щось «неправильне». Що вже говорити про тих батьків, а особливо — матусь, які поєднують виховання маленьких з успішним просуванням кар'єрними щаблями. Тому батьки не завжди впевнені, що зможуть правильно виховати і розвинути дітей, якщо багато працюватимуть. Їм здається, що тоді, коли їх немає вдома, все погано. Часом вони переймаються, адже не знають, чим саме займався малюк, коли їх не було. Та постійний контроль є не найкращою формою батьківської опіки — дітям необхідно прищепити навички самоорганізації.

Напевно, думки, «чи хороша я матір», навідують жінок значно частіше, ніж запитання, «чи хороший я фахівець». Не будемо лукавити, що з твердженням про недосконалість професійних навичок змиритися набагато легше, ніж із думкою, що «я — не ідеальна матір». Кожна жінка повинна зрозуміти, що її дитина може чудово провести час і без

МАБУТЬ, ДУМКИ, «ЧИ ХОРОША Я МАТІР», НАВІДУЮТЬ ЖІНОК ЗНАЧНО ЧАСТІШЕ, НІЖ ЗАПИТАННЯ, «ЧИ ХОРОШИЙ Я ФАХІВЕЦЬ»

ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ

Нині більшість батьків рагує не за колективізм, а за особистий розвиток своєї дитини. Дослухатися до її бажань, уявлень про світ, порухів душі — ось чого прагне більшість сімей. Є матері, які весь свій час присвячують лише вихованню дітей.

Проте така «самопожертва» не завжди на благо дитині. Автору цих рядків відомі такі приклади. Зокрема, пам'ятаю одну сім'ю, де мати, не віддавши дитину до дитячого садка, досить успішно займалася вихованням свого сина. Ще до першого класу він умів добре читати, писав, лічив. Був і «маминим розумничком», і «найкращим синочком». Хлопець, розпочавши навчання у школі, напевно, зрозумів, що майже все він робить краще за однолітків. А навіщо старатися, коли в тебе все і так виходить? Так поступово сформувався ставлення до навчання. А через кілька років хлопець уже намагався отримати хоча б посередні оцінки. Ще однією прикритою стало те, що він так і не зміг стати «своїм» у класі. Адаже, кому цікаво товаришувати з людиною, яка вважає себе найкращою, найрозумнішою? На жаль, не склалися такі стосунки і з іншим класом, і в іншій школі...

Звісно, цей приклад зовсім не означає, що не треба розвивати чи часом балувати дитину. Однак не треба забувати про основні засади освіти — неперервність і послідовність. А також зважати на те, що малюкам потрібно соціалізуватися, вміння спілкуватися в колективі, знайти друзів.

ДОРΟΣЛИМ ТЕЖ ВАЖКО

Дорослим часто буває психологічно важко відірватися від дитини і вийти на роботу. Навіть, приділяючи багато уваги

неї — з бабусяю, нянькою або друзями у дитячому садку. Тож багатьом батькам варто усвідомлювати причини виникнення почуття провини перед дитиною. Боротися з цим. І не ставати жертвою дитячих примх.

— Таке почуття провини залежить від того, що відчуває мама поруч із дитиною, чи навчає її самостійності, — говорить психолог луцького «Центру психології та психотерапії» Ольга Лазаренко. — Часто буває, що дитина чудово почувається в дитячому садочку, з нянею чи бабусяю, а мама все одно вважає себе винною. В такому разі варто звертати увагу на те, чому мама виділяє лише одну сферу свого життя — бути мамою, ніби решта (професійна сфера, жіночі інтереси) просто не має значення. Тут постає запитання, як саме жінка оцінює своє життя і бачить себе в ньому. Із власного досвіду хочу сказати, що не можна заборонити дитині сумувати чи плакати, коли мама йде на роботу чи у справах. Так дитина може перемоти стрес, так легше змиритися, що мама йде. Проте в дітей одного — двох років справді може виникнути паніка, коли мами немає, острах, що мами не буде взагалі. Бо дитина ще не здатна орієнтуватися в часі і зрозуміти, що відсутність мами — тимчасова. Для малюка тимчасово — все одно що назавжди.

Ольга Лазаренко розповідає, що її дитина теж нещодавно пішла в дитячий садок.

— І хоч їй уже три роки, проте смутку не було меж, — розповідає мама. — Вона кілька днів поспіль повторювала вдома: «Я хочу, щоб мама була в садочку». І ніякі розповіді про те, що мама працює, не могли її заспокоїти. Тому я вирішила

«програти» з нею цю ситуацію. Це — один з психотерапевтичних прийомів, які використовуються у роботі з дітьми. Тож ми вдома організували... дитячий садок. Урахували все до дрібниць: де буде гардероб, де ігрова кімната, де вона їсть, де лягає спати. Грала так: спочатку я привожу її до садочка, потім вона йде в групу, ми прощаємося, вона йде гратися, гуляти на майданчику, тоді обідає, спить і тут я нібито приходжу її забирати. Ми грали в цю гру багато разів, і з кожним разом моя доня легше й легше прощалася зі мною, більше гралася в нашому умовному дитсадочку. Орієнтувалася на те, що вона там зробить, а не на те, коли мама прийде. Тепер вона ходить у садок без сліз, навіть з радістю. Можливо, комусь це пригодиться. Якщо ви працюєте, основне — не шкодуйте часу і терпіння на свою дитину вдома.

СТАТИ, «ЯК ТАТО»

Батьки, які працюють, можуть бути справжнім прикладом для малят. Адаже чи не кожен із малюків у дитинстві хотів стати, «як тато» чи «як мама». Діти в душі сподіваються, що зможуть це зробити. Тому працюючі батьки, розповідаючи про свою професію та роботу, передають дитині образ своєї ролі в суспільстві. Варто детально розповідати про свою роботу, не зводити розмову до кількох загальних слів. Психологи стверджують, що чітке розуміння професії батьків допомагає дітям створити більш-менш чіткий образ себе у майбутньому. Крім того, ма-

лечка зможе пишатися своїми батьками, не комплексувати, що мало знає про власну сім'ю і зуміє підтримувати з однолітками розмови на цю тему.

Однак робота іноді може стати причиною розладів у сім'ї, і навіть... її руйнування. Наприклад, одна успішна жінка — столичний ресторатор, нещодавно розповіла про те, що «занадто захопилася самореалізацією». Результат — розлучення, адже чоловік-бізнесмен хотів бачити поруч не компаньйона, а жінку — берегиню домашнього вогнища. Навіть неповнолітня донька вирішила залишитися з батьком.

ПАНАЦЕЇ НЕМАЄ

У реальному житті не можна стовідсотково впровадити в абсолютній перевазі тієї чи іншої моделі поведінки. Адаже і люди — різні, і сім'ї, і життєві ситуації. В когось трудової енергії та робочих ідей — хоч відбавляй. А хтось вважає справжнім щастям бути кожною мить поруч із дитиною, не інакше. Нині особливо актуальним стає матеріальний фактор — далеко не завжди заробітної плати батька вистачає для задоволення сімейних потреб. Робота і виховання дітей — речі цілком сумісні. Якщо правильно розподіляти час і увагу, то матері можна і кар'єру будувати, і дітей виростити вихованими, розвиненими й сучасними. Робота — це важливо, але не єдина справа в житті. Турбота про дитину — теж.

Максим КОРОДЕНКО, «Освіта України»

ПОРАДА ПСИХОЛОГА

КОЛИ ПОВЕРТАТИСЯ ДО РОБОТИ?

— Психологічно перше роз'єднання мами з дитиною починається тоді, коли малюкові виповнюється три роки, — говорить психолог луцького «Центру психології та психотерапії» Ольга Лазаренко. — Якраз тоді можна уникнути багатьох труднощів, пов'язаних із виходом на роботу, менше нашкодити дитині. Адаже саме в три роки малюк починає усвідомлювати себе окремо від мами та інших членів родини, в нього розвивається самосвідомість. Як почувається дитина за відсутності мами, залежить і від того, хто залишається з нею, і від того, як мама йде на роботу. Залишати маля варто на людей, які вміють поводитися з дітьми, гратися, забавляти їх, є емоційно чутливими до потреб дитини. Необхідно навчитися прощатися з дитиною, роз'яснювати їй, коли мама прийде, говорити про причину відсутності і про свої почуття до маляти.

Єдине освітнє інформаційне вікно України
МОНмолодьспорту та ІА «Світ освіт»

Перший в Україні онлайн-ресурс, що об'єднує всіх людей, задіяних і зацікавлених в освітянському житті нашої держави. Викладачів та студентів, вчителів та школярів, батьків та дітей, кожного, хто прагне здобувати знання, і всіх без винятку посадовців Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.